ਮਮਤਾ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਦ ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

(2023 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3904)

ਮਈ 19, 2023

[ਜੇ.ਕੇ. ਮਹੇਸ਼ਵਰੀ ਅਤੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ*, ਨਿਆਂਕਾ]

ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1923 – ਧਾਰਾ 2(ਓ) – ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ – "ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਵਾ" – ਜਦੋਂ ਨਹੀਂ – ਮ੍ਰਿਤਕ ਜੋ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਲੋਂ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਵਜੋਂ ਰੋਜਗਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸੱਟਾਂ ਕਾਰਨ ਜਾਨ ਗੁਆਈ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ-ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਵਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ – ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਨੇ ਰੁਪਏ 4,31,671/- ਅਤੇ 6% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਬਿਆਜ ਨਾਲ ਇਨਾਮ ਦਿੱਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵਲੋਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਾਮ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਧਾਰਾ 20(1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਸੀ – ਫੈਸਲਾ: ਮਾਲਿਕ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ – ਕੋਈ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ– ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ-ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ – ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਵਾ 'ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਵਾ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 2(10) ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਵਲੋਂ ਧਾਰਾ 20 (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਕਲਾਜ਼ (ਡੀ.) 'ਚ, 'ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧ' ਦੇ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਵਿਆਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਬਣਾਉਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਈ – ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ – ਹੋਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਕਿ ਉਹ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਰੁਪਏ 6,000/- ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਰੁਪਏ 6,64,100/- ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ 12% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਬਿਆਜ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਲੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੀ/ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਅਧਿਕਾਰਤ – ਮੁਆਵਜ਼ਾ – ਮੈਕਸਿਮਸ – ਕੋਰਮ ਨਾਨ-ਜਜਿਸ.

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3904 ਦਾ 2023.

ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 01.10.2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਐਮ.ਏ ਨੰਬਰ 777 ਦਾ 2014 ਵਿੱਚ.

ਹਰਸ਼ ਪਰਾਸ਼ਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।
ਮਿਸ ਸਾਕਸ਼ੀ ਮਿੱਤਲ, ਵਿਸ਼ਨੂ ਮਹਿਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

1. ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 01.10.2018 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਸਹੀਤਾ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਧੀਨ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਲਟੇ ਪਾਰਟੀ ਨੰਬਰ 1 - ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ([ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਥੇ] ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਕਮ ਰੁਪਏ 4,31,671/- ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਵਿਵਾਦ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੇਸ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ commor-judice. ਹੈ।

2. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਅਤੁਲ ਝਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਸਟਰ ਵਿਸ਼ਨੂ ਮਹਿਰਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ/ਦਾਵੇਦਾਰ ਮਰਹੂਮ ਸ੍ਰੀ ਵਾਕੀ ਚੌਧਰੀ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਮਾਪੇ ਹਨ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਟਰੈਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ 21.04.2011 ਦੀ ਰਾਤ 10.30 ਵਜੇ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਉਹ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੌਰਾਨ ਮੌਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਮੰਗਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕ ਤੋਂ ਮਹੀਨਾਵਾਰ 6,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਕਮਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਦਾਵਾ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਉਪ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਰਕਮੈਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅੱਗੇ। ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋ ਕੇ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਪਰ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ। ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਪ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਰਕਮੈਨ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਨੇ ਦਾਵੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰੁਪਏ 4,31,671/- ਦੀ ਰਕਮ ਅਤੇ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਰਕਮ ਜਮ੍ਹਾਂ ਹੋਣ ਤੱਕ 6 ਫੀਸਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਬਿਆਜ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਮਰਹੂਮ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ 150/- ਰੁਪਏ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ 26 ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਕੁੱਲ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 3,900/- ਰੁਪਏ ਪੀ.ਐਮ. ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅੱਧੇ, 1,950/- ਰੁਪਏ ਨੂੰ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਅਤੇ ਵਰਕਮੈਨਜ਼ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1923 (VIII ਦਾ 1923)(ਇਸ ਨੂੰ 'ਡਬਲਿਊ.ਸੀ. ਐਕਟ' ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸੰਬੰਧਿਤ ਗੁਣਕ/ਫੈਕਟਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਕੁੱਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਤਦਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ।

4. ਇਹ ਇਨਾਮ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਪਾਸੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਇਨਾਮ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ, ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20(1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਰੋਕ ਸੀ।

5. ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਤੇ (2) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ (ਅ) ਅਧੀਨ, ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੇ ਨਿਰਣੈ ਲਈ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6. ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਇਕੋ ਤਰਕ ਸੀ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਨਾ-ਸੂਟ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਵੱਲੋਂ ਇੱਥੇ, ਜੋ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਵੀ ਜਵਾਬੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਸਨ, ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

7. ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਰਿਕਾਰਡ ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਮਾਲਕ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ

ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਵਾਹਨ ਦੇ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਾਅਵਾ "ਵਿਵਾਦਿਤ ਦਾਅਵਾ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਚਿਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੈਕਸ਼ਨ 20 (1) ਅਤੇ (2) ਦੇ ਡਬਲਿਊ.ਸੀ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਦਾਅਵੇ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਬਣਾਈ ਜਾਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਖੇਤਰੀ ਲੇਬਰ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਲੈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

8. ਸਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਲਈ ਐਸਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਪੁੱਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਅਤੇ ਚੌਥਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਮਾਪੇ ਹਨ ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਉਚਿਤ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

9. ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਡਵੋਕੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਸਿਰਫ਼ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਜਿਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

10. ਇਸ ਮੋੜ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਅਰਥਾਤ, ਅਵਾਰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਲਈ ਅਵਾਰਡ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵੀ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਵਾਰਡ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ- ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪਨਸੇਸ਼ਨ ਮਿਤੀ 10.10.2014। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਇਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੇਣਦਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਅਵਾਰਡ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਅਸਲ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਕਰਾਂਗੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਕੀ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ।

11. ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ 'ਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਜੋ ਸਮਾਜਿਕ ਨਿਆਂ ਦੀ ਵਿਤਰਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਹਨ ਕਿ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਫਾਰ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਨੇ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ 'ਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ 3,900/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨੂੰ 150/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਮਦਨ ਦੇ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਨਿਯੋਕਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਇਸ ਦਾ ਪੂਰਾ ਜਵਾਬ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਯੋਕਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ 6,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਵਜੀਫਾ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ 2011 'ਚ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਰ ਮੂੰਹਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸਣ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਾਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਜੋ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ 'ਚ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜਾਂ 2011 'ਚ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਈ ਗਈ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ।

12. ਇਸ ਲਈ, ਅਣਖੰਡਣਯੋਗ ਨਤੀਜਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕੱਢਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ, ਉਹ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਬਿਨਾਂ ਚੁਣੌਤੀ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਜਿਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਰੁ. 6,000/- ਕਮਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੂੰ ਗਾਸਪਲ ਸੱਚ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਯੋਗ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਲਈ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਵੇਖਦੇ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਰੁ. 6,000/- ਮੰਨ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ 50 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਘਟਾ ਕੇ ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਰੁ. 3,000/- ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਆਕਸਮਿਕ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਮਰ 22 ਸਾਲ ਸੀ, ਉਚਿਤ ਗੁਣਕ 22.17 ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਰੁ. 3,000 X 22.17 ਜੋ ਕਿ ਰੁ. 6,64,110/- (ਰੁਪਏ ਛੇ ਲੱਖ ਛਿਆਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਸੌ ਦਸ ਹੀ) ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਿਆਜ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ 12 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਆਜ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦਾਅਵੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰਕਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਜ ਮਿਲੇਗਾ ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮਿਸਲੇਨੀਅਸ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 777 ਦੇ 2014 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ 01.10.2018 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਰੁ. 6,64,110/- (ਰੁਪਏ ਛੇ ਲੱਖ ਛਿਆਸੀ ਹਜ਼ਾਰ ਇੱਕ ਸੌ ਦਸ ਹੀ) ਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਵਿਆਜ ਨਾਲ @ 12% ਪ੍ਰਤੀ ਵਰ੍ਹੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹਾਦਸੇ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੱਕ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਭੁਗਤਾਨ ਜਾਂ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ।

16. ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬੀ-ਬੀਮਾਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮਗਧ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਗਯਾ ਵਿੱਚ ਡਿਪਟੀ ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ-ਕਮ-ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਲਈ ਵਰਕਮੈਨ ਕੰਪੈਨਸੇਸ਼ਨ ਅੱਗੇ, ਸੀ.ਡਬਲਿਊ.ਸੀ. ਕੇਸ ਨੰਬਰ 24 ਦੇ 2011 ਵਿੱਚ ਤੁਰੰਤ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਛੇ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

17.ਖਰਚੇ ਸੈਖੇ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate